

DU DANSKE LAND - OG VAND

FRA SAVANNEN TIL REGNSKOVEN

Det er ikke mange steder i verden, man kan sejle fra savannen til regnskoven på blot én dag. Men det kan man i Danmark. Sejler man fra Djurs, hvor man i Ree Park Safari kan opleve savannens dyr fra en safaribil og til Randers Regnskov, hvor man kommer helt tæt på flere eksotiske dyr, er der ikke mange sømil at tilbagelægge. Men der er ingen grund til at haste afsted, for der er så meget at se på undervejs.

Istiden har sat sine spor langs kysten på Norddjurs. Gletcherisen har slidt og formet landskabet. Havet æder fortsat af kysten men tilfører også nyt materiale i form af sand og sten. Derved opstår der langstrakte strandenge og vadehavslignende strande.

Særligt er kystklinerne med de lodrette kridtvægge. Der er strækninger langs kysten, hvor skoven vokser helt ud til kanten på stejle kystskrænter med jordskred og næsten lodrette hældninger. Naturen arbejder døgnet rundt på disse kanter.

Inde i den 30 km lange Randers Fjord er der andre kræfter på spil. Rørskove af siv præger Randers Fjords bredder. Få steder er der direkte adgang til fjorden på grund af sivskovene, hvorfor man disse steder oplever fjorden bedst fra vandsiden.

Randers Fjord har i fordums tid spillet en vigtig rolle i forhold til transport af varer til det indre Jylland. Via fjorden og Gudenåen nåede godset frem til de indre jyske destinationer og retur på pramme. De pramme, der gik mod strømmen, blev trukket af heste på trækstien langs bredden. I dag er der mange dejlige vandreruter ad disse gamle pramdragerstier, og Randers Fjord er sejlbare for coastere ind til Randers.

Fjorden er et naturområde, hvor sælerne gerne kommer. Det gør sild, hornfisk, skrubber og laks også. Fra oven betragter tårnfalk, musvåger, fiskeørn og høge livet under og over vandet. Det er ingen kunst at sejle til Randers, når man holder sig til de opdaterede søkort og instrumenter. ■

Tekst og tilrettelæggelse: Frank Flemming Pedersen, FFP Kommunikation

Danske Tursejlere siger tak for lån af foto til Flickr, Coloubox, Pixabay, Randers Kommune, Visitranders og Frank Flemming Pedersen, Memphis MansionPedersen

FRA SAVANNEN TIL REGNSKOVEN

Det er et par år siden, vi har sejlet i farvandene omkring Djursland. Dengang sejlede vi mod syd efterladende en række seværdigheder, som vi ikke nåede at besøge. Det har vi tænkt os at rette op på med denne tur, hvor vi stævner ud fra Norddjurs for at slutte det lille togt midt inde i Randers.

Vi – to voksne og to børn – har ligget i Bønnerup Lystbådehavn en lille uges tid. Tiden er fløjet, for der har været udflugter hver dag. Djursland er god til børn. Selvfølgelig måtte Ree Park Safari have et besøg. Parken ligger 10 km fra Ebeltoft og breder sig over et 125 hektar stort, kuperet og naturskønt område. En af de mange attraktioner på stedet er en tur på savannen med safaribilen. På den ½ time rundturen varer, møder man strudse, giraffer, næsehorn og de spøjst udseende gnuer med lange ben og stort hoved.

Vi har været en tur på Stenvad Mosebrugsmuseum, hvor man udstiller redskaber og maskiner til tørvegravningen for her skildres tørvegravningens og mosebrugets historie. Blandt andet er der et ælteværk, der ælter tørvemassen, inden massen hældes i rammer og formes til tørv. Som besøgene kan man selv prøve kræfter med tørveæltning, som det foregik i gamle dage. Ungdomsafdelingen var meget optaget af skattejagten med metaldetektorer og den hyggelige lille tur rundt med minitoget.

På Gammel Estrup – Danmarks Herregårdsmuseum – har vi set en af Danmarks bedst bevarede renæssanceherregårde. I alle skoleferier er der aktiviteter for børn og levende museum med folk i dragter og

arbejdende køkken. Her kan man se, hvordan både herskab og tjenestefolk har levet gennem århundreder. Er man til smukke møbler, gobeliner, malerier og andet klassisk interiør, så er man godt underholdt på Gammel Estrup Herregårdsmuseum.

Er du mere interesseret i at vide noget om landbrugslandet, vi lever i og af, så er et besøg på Det Grønne Museum nok lige sagen. Her oplever man husdyr, marker, køkkenhaver, traditioner, mennesker, maskiner og gode historier om jagten, skoven, landbruget og maden.

I Bønnerup Lystbådehavn har vi daset, spist is og været lige ved at fange flere fisk fra molerne. Langs øst- og vestmolen er der anbragt platforme til lystfiskerne, og her tog vi opstilling med masser af optimisme og madding. Andre var mere heldige/dygtige og hev godt med fladfisk i land. Det gør man åbenbart ofte på disse kanter, for i den nordvestlige ende af den store parkeringsplads er der indrettet fiskerenseplads, så fangsten kan renses, skylles og pakkes.

UDBYHØJ

Vi er altså tidligt på færde, da vi sejler fra Bønnerup. Vores plan for dagen er at følge kysten langs Norddjurs og tage et ophold lige i indsejlingen til Randers Fjord i Udbyhøj Lystbådehavn. Her vil vi se os lidt omkring og se nærmere på sejlturen ind til Randers.

Udbyhøj Lystbådehavn er nyrenoveret og indbyder til mange forskellige aktiviteter på stedet. Særligt vil børn synes om den lækre badestrand, og hvad der

ellers foregår på havnen. F.eks. er et kig ind i grejbasen, noget der trækker. Grejbasen er et tilbud til alle, børn som voksne, der ønsker at udforske og udfolde sig i og omkring lystbådehavnen. Her kan man frit låne fiskenet, krabbevæddeløbsbane, fotobakker, trangiakogesæt, kikkerte, lupper, regningsveste, waders og meget andet udstyr, så man kan slå sig løs med leg i naturen. Naturen er man lige midt i. I vandet vrimler det med småfisk, rejer, børsteorme, muslinger og snegle. I luften ses de mange fugle, der lever godt af det rigelige fødeudbud. Og de badende

gæster kan glæde sig over, at badevandstemperaturen som regel er et par grader varmere end alle andre steder, som følge af de rolige strøm- og vindforhold i Randers Fjord.

> FAKTA

Sejlads information - til Lystsejlere

Udbyhøj Kabelfærge, der sejler mellem Udbyhøj Nord og Syd, er monteret med trækspil, der trækker færgen over fjorden ved hjælp af wirer på 305 meters længde. Når Kabelfærgen ligger i færgeløbet, er der uhindret sejlads på fjorden. Når kabelfærgen sætter i drift, løftes wirerne gradvist op fra bunden og falder gradvist ned efter færgen. Det er vigtigt at passere kabelfærgen i god afstand agterom ved passage af færgestedet, når færgen er i drift over fjorden.

Når færgen befinder sig midt på fjordløbet, er wirerne løftet maksimalt over bunden. Ved strømløb over 4 kn. og vindbelastninger på 15 m/s vil wirerne foran og agten om færgen i hele længden være meget tæt på vandoverfladen. Det anbefales derfor i de situationer, at passage først foretages, når færgen er inde i færgeløbet.

Fra Udbyhøj udgår der mange gode cykel- eller vandreture. Tag f.eks. Udbyhøj Kabelfærge, der går fra Udbyhøj Nord til Udbyhøj Syd, og udforsk kysten på nært hold. Udbyhøj Skanse ligger lige for at besøge. Skansen indgik i den række af forsvarsskanser langs de danske kyster, der blev opført som følge af Englandskrigene fra 1801-14. I alt 214 skanser blev anlagt ved strategiske punkter – her blandt skansen ved Udbyhøj. Her ved den smalle udmundning af Randers Fjord, kunne man overvåge og forsvare indsejlingen til Randers.

Og apropos trækfærge så er der faktisk to af disse på vejen ind til Randers. En her ved Udbyhøj og endnu en ved Voer-Møllerup. Så vi tager lige et kig på www.randersfjord-faerger.dk, for at få et tip til, hvordan vi forholder os til denne lille udfordring, når vi skal videre.

AD FJORDEN TIL RANDERS

Randers Fjord er Gudenåens udløb i Kattegat, og den er et sted mellem 20 og 30 km lang. Grunden til de delte meninger om længden skyldes, at nogle mener, at fjorden starter ved Randersbro i Randers. I så fald er den 30 km lang. Andre mener, at Gudenåen først bliver til en egentlig fjord efter Uggehus, hvor løbet breder sig ud og møder Grund Fjord. Herfra og til Kattegat er afstanden 20 km.

Her fra Udbyhøj passerer vi kabelfærgen uden problemer, og vi sejler i mageligt tempo, mens vi betragter agerlandet og rørskovene langs fjordens bredder. Ved Skalmstrup Vig slår fjorden et lille knæk, og her løber Tvede Å ud i fjorden. Det er et yndet sted for lystfiskere, for åen er et fint gydevand, og der er en god bestand af ørreder. Området er også en magnet for mange fugleentusiaster, der iført kikkert og gummistøvler gerne er på farten og på udkig efter fiskeørn, musvåge og rørhøg.

Lidt syd for Skalmstrup Vig passerer vi på fjordens østside Kanaløen, der er en udgravet sejlrende for fjordens tunge skibstrafik. Faktisk sejler skibe på helt op til 6.000 tons til og fra Randers Havn med gods.

Her ved Kanaløen finder vi også færgeforbindelsen mellem Mellerup og Voer. Færgen Ragna er i konstant pendulfart over det 400 meter smalle sted, hvor

man i Voer kan besøge Naturcenter Randers Fjord, der er et oplevelsescenter for hele familien. På den modsatte bred ligger Mellerup Havn, hvor mindre gæstebåde ofte er på visit. Man kan også søsætte sin medbragte båd herfra, hvis man ønsker det.

Længere mod syd rager halvøen Piggen godt ud i fjorden og lige syd herfor skærer den lavvandede og ikke sejlbare Grund Fjord sig ind i landet. Det er også her Randers Fjord tager et skarpt drej mod vest, smaller ind og forvandler sig til en flod. Lystfiskerne er glade for området, der byder på aborrer og havørreder.

RANDERS

Der er nu blot 10 km ind til Randers by, hvor et par lystbådehavne byder gæstesejlere velkommen. Alle er i gåafstand fra byen, så de er perfekte udgangspunkter for strejftog til de lokale seværdigheder. Vi starter lige der, hvor den fremmedartede natur er helt i øjenhøjde, uanset om man er barn eller voksen. I Randers Regnskov. De tre ikoniske kupler, der rummer dyr og planter fra Sydamerikas, Afrikas og Asiens regnskove er en populær attraktion. Er man til fugl eller fisk, padde eller pattedyr så kan man opleve dem her i deres rette og naturlige element. 250 dyrearter er repræsenteret i denne lokale regnskov, der summer af aktivitet. I det udendørs Danmarks-Park er der fokus på den danske natur og mulighed for at komme i klappekontakt med flere arter.

MODELBADE EUROPA

Men der er flere attraktioner i byen, som kan forene børn og voksnes interesser. Tag for eksempel på et

> FAKTA

Rørhøst er et spændende og anderledes erhverv. Rørhøsten forhindrer, at rørskoven gror til med pilekrat. Engelske undersøgelser viser, at der året efter rørhøst kun er 20% af ynglefuglene tilbage. Det andet år efter når antallet ca. 50%, og fra 3. til 4. år er antallet tilbage på det oprindelige niveau. De fuglearter, der lever i rørene, er typisk: rørdrum, skægmejsje, rørsanger og drosselrørsanger.

Kilde: visitranders.dk

Besøg hos Modelbane Europa, der er en af Europas største modeljernbaner. Mere end 100 tog futter rundt på det 400 m² store anlæg og tager os på en tur gennem mere end 100 års jernbanehistorie fra damp-togenes tid til de moderne højhastighedstog. Der er også baner, hvor børnene selv kan køre togene.

ET SLAG FOR KULTUREN

Kunsten og kulturen har også sat et stort fingeraftryk i Randers. Kunstmuseet har oplevelser for enhver smag fra gulv til loft. Blandt de mere end 4.000 værker kan f.eks. ses nogle af Danmarks fineste og mest anerkendte billedkunstnere som L. A. Ring, Theodor Philipsen, Vilhelm Hammershøj, Vilhelm Lundstrøm, Sven Dalsgaard, Wilhelm Freddie, Asger Jorn og Tróndur Patursson.

Musik skal der til. Og det kan du f.eks. få i Værket, som er byens musik- og teaterhus. På Værket kan du få ørerne fulde af klassisk og rytmisk musik. Men teaterforestillinger, shows, musicals, opera, dans, ballet og film er også på repertoire. På Turbinen kan det yngre publikum få opfyldt deres behov for musik og events i spændende og nye omgivelser.

Memphis Mansion er lige stedet for Rock'n'Roll-fans. På Memphis Mansion, der udvendigt stort set er identisk med det berømte Graceland, kan du få Elvisfeber lige så benene ryster. Huset er en hyldest til Elvis og rummer en stor privatejet samling af Elvis-effekter. Skulle sulten tage overhånd, så kan du spise på Hig-

way 51 Diner, som er All American både i udsmykning og mad.

Med al den kunst og kultur indenbords, så kan man måske få lyst til at bevæge sig over i en anden boldgade og få luftet shoppinggenet. Fra gammel tid er Randers kendt som en driftig handelsby med mange fristelser. Det gælder også i dag, hvor et rigt udvalgt af butikker og specialbutikker med lokale varer, er med til at sætte gang i omsætningen.

Vi vil dog også gerne se lidt på baglandet og har sat os for at udforske det på cykel. Vi er blevet inspireret af det cykelhæfte, som Visitranders udgiver, og som beskriver 12 dejlige ture af varieret længde. Alle er de centreret om et tema som f.eks. "Hvidsten Gruppe", "Hamlet-ruten" og "Runesten og andre fortidsminde", hvor der fortælles historier om temaet.

Således kom vi fra savannen til regnskoven. Vi fik ikke set det hele denne gang. Ej heller det meste. Måske ikke engang det væsentligst. Men så må vi jo tilbage. ■